

NATUURPUNT

Markvallei

Driemaandelijks ledentijdschrift - jrg. 43 - nr.3 - Juli 2024

Vriend of vijand?

't Bieteutje

Natuur is de oplossing,
niet het probleem.

Natuurpunt

Markvallei

Natuurpunt vzw is een vereniging voor natuurbehoud en landschapszorg in Vlaanderen. Met meer dan 130.000 aangesloten gezinnen en 6.000 vrijwillige medewerkers is Natuurpunt de belangrijkste vereniging voor natuurbehoud en landschapszorg in Vlaanderen. Tot haar kerntaken rekent de vereniging natuurbehoud en -beheer, landschapszorg, beleidswerking, natuurbeleving, natuurstudie, vorming en educatie.

Natuurpunt beheert meer dan 26.000 hectare Vlaamse natuur in 500 verschillende natuurgebieden. De vrijwilligers nemen het initiatief: ze zorgen voor aankoop, beheer en openstelling van natuurgebieden. Daarbij worden ze bijgestaan door professionele ploegen.

Natuurpunt Markvallei is de afdeling van Natuurpunt in de gemeenten Rijkvorsel, Hoogstraten en Baarle-Hertog. Zij werkt met haar vrijwilligersgroep vanuit **Bezoekerscentrum Vallei van het Merkske, De Klap-ekster, in Wortel-Kolonie**. Hier ontvangt de afdeling zoveel mogelijk mensen die geïnteresseerd zijn in de natuur.

Natuurpunt Markvallei is daarnaast een vereniging. We maken veel plezier samen. We organiseren cursussen, lezingen, wandelingen, uitstapjes, buitenlandse excursies ... en iedereen is welkom!

Lid worden? Schrijf 38 euro over op rekening BE17 23000442 3321 met vermelding 'nieuw lid Natuurpunt Markvallei'. Als lid ontvangt u automatisch het nationaal contactblad 'Natuurblad' en 't Bieteutje. Je geniet daarnaast van tal van voordelen. Andere geïnteresseerden kunnen een jaarabonnement op 't Bieteutje nemen door overschrijving van 8 euro op rekening IBAN BE73 8601 1267 3360 van Natuurpunt Markvallei vzw.

Natuurpunt Markvallei is een echte **vrijwilligersorganisatie**. Van onze meer dan 1200 leden zijn er 250 op één of andere wijze actief. Het zijn ook de leden-vrijwilligers die inhoud geven aan onze werking. Zij werken daarvoor samen in werkgroepen zoals: de gidsenwerkgroep, de werkgroep voor het beheer van onze natuurgebieden, voor studie, voor de financiën van de afdeling, het beheer van De Klap-ekster of onze fotowerkgroep. Maandelijks komen vertegenwoordigers van de vrijwilligers bij elkaar om de belangrijkste afdelingszaken met elkaar te bespreken. Wil je zelf ook een handje helpen? Dat kan door te helpen in onze natuurgebieden, in het bezoekerscentrum, via studie- of gidsenwerking of op allerlei andere manieren. Kijk op onze website voor meer info.

Contactgegevens:

BC Vallei van het Merkske - De Klap-ekster
Kolonie 41, 2323 Wortel
info@natuurpuntmarkvallei.be
03 383 02 08
www.natuurpuntmarkvallei.be

Giften voor de aankoop van natuurgebieden zijn welkom op rekening BE56 29302120 7588 met vermelding van de naam en het nummer van het project dat je wenst te steunen. Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar! Projecten: Den Rooy: 7807 - De Halsche Beemden: 7108

Inhoud

- **Voorwoord**
- **Kort Nieuws**
- **Natuurbeheerplannen**
- **Kort nieuws**
- **Harous passage in Wortel**
- **Gespot**
- **De Wolf - vriend of vijand**
- **Vorbije activiteiten**
- **Weetjes over vogels**
- **Natuurmijmering Roodkapje**
- **Activiteiten**
- **Big Jump**

Op de cover:

Wolf in de Noorderkempen (foto: Peter Symens)

Beste vrienden van Natuurpunt Markvallei,

Beste vrienden van Natuurpunt Markvallei,

Regen, regen, regen... De grondwatervoorraden worden eindelijk grondig aangevuld maar echt blij word je niet van die grauwe, grijze luchten. Het is eigenlijk ongelofelijk hoe een paar zonnestrallen mensen gelukkig kunnen maken.

En dat is ook zo bij een groene omgeving. De wetenschap probeert daar dan een maatstaf op te kleven maar laat ons aannemen dat natuur op wandelafstand meestal al voldoende is. Daarom verbaasde ik me de voorbije weken nogmaals hoe weinig het onderwerp "natuur", en in een ruimer kader milieu en klimaat, in de verkiezingsprogramma's aan bod kwam. Er zijn maar enkele politici die hun nek durven uitsteken hiervoor. Men probeert zelfs via fake news (foutieve informatie) een boodschap van "anti-natuur" te brengen met als motivatie dat onze welvaart hierdoor zou ondergraven worden. Iets verder in deze Bieteut vind je trouwens een prima artikel dat ons aankoopbeleid en beheersplannen uitlegt.

De uitslag van het feest van de democratie kunnen we niet meer veranderen maar laat ons hopen dat de verkozen volksvertegenwoordigers in de Vlaamse en federale regering en het Europees Parlement de huidige milieu- en natuurmaatregelen niet verder afzwakken. Met een verrechtsing van Europa staan deze immers zeer sterk onder druk. In oktober zijn de lokale verkiezingen aan de beurt. We hebben ons memorandum reeds verstuurd naar alle partijen die opkomen in Hoogstraten, Rijkevorsel en Baarle-Hertog en hopen dat men daarmee aan de slag gaat. Een vragenlijst wordt één dezer dagen ook aan hen bezorgd en we publiceren de antwoorden ergens in september op onze sociale media en in de nieuwsbrief zodat jullie kunnen zien wie er een "Hart voor de Natuur" heeft!

Voor onze beleidswerking is dit echt een drukke periode. Merci voor die aanhoudende inzet. Naast het opstellen van ons memorandum waren we ook met een twintigtal mensen aanwezig in Brussel op 24 april om de actie van Natuur in het Hart mee te ondersteunen en binnenkort is er op 14 juli de Big Jump waarbij we een duik in de Mark nemen om het gebrek aan goede waterkwaliteit in de aandacht te brengen. Ik nodig daarom ook iedereen uit om mee een frisse duik te nemen!!!

Er is ook goed nieuws te melden. Het groot aantal deelnemers aan de cursus natuurgids toont aan dat mensen hun tijd willen investeren om natuurervaringen te delen met anderen. Tijdens een avondexcursie in ons natuurgebied Smisselbergen stond deze groep met open mond te kijken naar 4 nachtzwaluwen die boven hun hoofd de motten uit de lucht plukten. Ondertussen zijn er met zekerheid 5 zangposten van deze mysterieuze vogel in kaart gebracht in De Rooy en Smisselbergen. De aanleg van de corridor en heide, waarbij heel wat bomen werden gekapt, heeft een groeiend succes bij typische grond-broedende vogels zoals de nachtzwaluw en boompieper. Een opsteker voor ons beheerteam.

Natuurherstel werkt!!!!

Tot in de natuur.

Bart Royens - Voorzitter

Slechtvalken geringd

Op 18 mei is een groep vrijwilligers de slechtvalken gaan ringen op de Sint-Katharinatoren. Dit jaar hebben we drie mannetjes juveniele slechtvalken

kunnen ringen. Een slechtvalk legt gemiddeld 3 tot 4 eieren per jaar. Die worden met tussenpozen van 2 dagen gelegd.

Tijdens een vorig klim op de toren zagen we via de webcam in het nest op 29 april vier eieren, en op 30 april twee kuikens, wat niet vaak voorkomt. Meestal is er ook één of

twee dagen tussen het uitkomen van de eieren. Op 2 mei hadden we een derde kuiken, dus onze hoop was nog dat op 4 mei het vierde kuiken zou uitkomen.

Maar bij aankomst voor het ringen bleek het ei niet uitgebroed te zijn.

Het geslacht van de juveniele slechtvalken is steeds een beetje een gok, maar op basis van het gewicht en de grootte van de klauwen, denkt Piet (de vogelringer) dat het hier toch om drie mannetjes gaat. Dat is de eerste keer voor Hoogstraten dat er geen vrouwelijke slechtvalk wordt geboren.

De komende weken zal je het gekrijs rond de toren horen toenemen en allicht ook het aanvliegen. Want hoe groter de kuikens, hoe meer eten ze nodig hebben.

Zeisen in De Zegge en verbroederen met vrijwilligers van Staatsbosbeheer

Zondag 9 juni waren de mensen van de Vettige zeis uitgenodigd om beheerswerken uit te voeren in natuurreservaat "De Zegge" in Geel. Zoals de naam al laat vermoeden, het maaien van zegge -en gras-

landen op natte veenbodems. De extreem natte periode zorgde ervoor dat onze eerste afspraak voor half mei verschoven werd naar juni. Onze eigen beemden laten het nu niet toe om gemaaid te worden, het zeisteam staat te springen om van start te gaan, we pakten deze uitnodiging dan ook graag aan.

Seppe Strijbos, medewerker studiedienst Natuurpunt en zeiser, startte een onderzoek rond het beheer van veengebieden door middel van verschillende maaitechnieken in de Zegge. Hij gaf maar al te graag een woordje uitleg aan het team.

De week nadien was De Vettige Zeis samen met vrijwilligers van Staatsbosbeheer en de op te richten "Zeisbrigade Brabant" van Joop Van Riet actief op de beemden aan Nederlandse zijde. Ted, boswachter voor Staatsbosbeheer, had de kracht en het vakmanschap van ons zeisteam iets te kleinschalig ingeschat, de eerste beemd was na ruim 2 uur gemaaid.

De mensen van Staatsbosbeheer hebben hiervan al het maaisel op pikfels gezet, die je nog gans de zomer kan bekijken. Hoe wij haren en maaien, was al snel een interessant gespreksonderwerp.

Een eerste verbroedering met onze Nederlandse natuurbeheerders was meer dan een succes te noemen!e

Vroege Vogels in de Vallei van het Merkske

Half april is "Vroege Vogels" komen filmen in de Vallei van het Merkske. De aflevering kwam al op tv in mei, maar de uitzending valt nog te herbekijken (check op onze website voor meer info).

Het team van Vroege vogels was er op uitnodiging van Staatsbosbeheer, maar ook boswachter Bart Hoeymans (ANB) levert een belangrijke bijdrage aan de uitzending. Er werd ook nauw samengewerkt met Natuurpunt Markvallei. Ons Bezoekerscentrum Vallei van het Merkske

Chrypto Chris

(De Klapekster) werd drie dagen lang gebruikt als uitvalsbasis voor de ploeg om het gebied in beeld te brengen.

We keken al lang uit naar een uitzending van Vroege Vogels over “ons” gebied. De biologische waarde van het gebied en de bijzonder goede grensoverschrijdende samenwerking tussen de terreinbeheerders (Staatsbosbeheer, ANB en Natuurpunt) verdienen het immers om eens in het middelpunt van de schijnwerpers te staan. Dat dit nu op deze bijzonder professionele manier gebeurt, vinden we gewoon fantastisch.

Bezoekerscentrum Natuurpunt Markvallei, een vertrekpunt “Aan de rand van het land”

Ons bezoekerscentrum is niet alleen het bezoekerscentrum van de Vallei van het Merkske. We besteden uiteraard ook veel aandacht aan de prachtige omgeving van ons Wortels UNESCO-werelderfgoed: Wortel-Kolonie, waar ons bezoekerscentrum middenin ligt.

Deze Wortel-Kolonie is ook het onderwerp van vier afleveringen van de mooie podcast: “Aan de rand van het land”.

Twee jaar geleden verscheen de eerste podcast op initiatief van Stad Hoogstraten / Visit Hoogstraten, met de gewaardeerde steun van Stedelijk Museum Hoogstraten en Stichting Kempens Landschap. Deze podcast vertelt een verborgen geschiedenis, met verhalen uit onze Wortel-Kolonie, die wonderlijke plek aan de rand van het land, die 200 jaar oud is.

Zonet verschenen maar liefst 3 vervolgafleringen. Deze afleveringen gaan dieper in op de ontstaansgeschiedenis van Wortel-Kolonie, het behoud er van toen het in de jaren '90 dreigde opgedoekt te worden en de huidige situatie. Stuk voor stuk boeiende afleveringen die je meenemen doorheen meer dan 200 jaar Wortel-Kolonie.

Ook nu zijn regisseur (ex)-Merenaar Don Verboven, Lieven Van Gils en de stemmen van acteurs Bruno Vanden Broecke en Jonas Vermeulen, in de rol van Danny en Jan, de mensen die de verhalen vorm geven.

Aflevering 2, 3 en 4 kwamen tot stand dankzij de steun van Kempens Landschap en Leader, Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland.

De otter is welkom

In Gazet Van Antwerpen stond recent een artikel over de inspanningen die vanuit Nederland en Vlaanderen gedaan worden om de otter terug in de Markvallei te krijgen. De otter was sinds 1970 uitgestorven, maar is stilaan terug aan een opmars bezig vanuit het noorden van Nederland. Dat heeft onder andere te maken met de verbeterde waterkwaliteit.

Onlangs werd de start gegeven van een Europees project om ottergebieden met mekaar te verbinden. De Mark speelt daar in een cruciale rol. De VMM zal inrichtingswerken uitvoeren om de vallei aantrekkelijk te maken voor de otter. Wij supporteren in ieder geval. Welkom otter!

Chris De Roover, vrijwilliger van regio Mechels Rivierengebied maakt in zijn vrije tijd graag puzzels. De puzzels die hij voor hun ledentijdschrift gemaakt heeft, wil hij graag delen met andere afdelingen, iets waarin wij natuurlijk wel geïnteresseerd zijn.

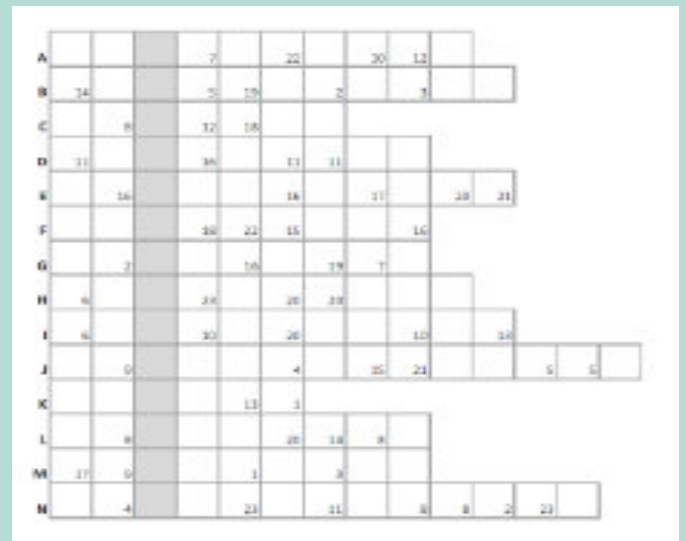
Hieronder vinden jullie zijn nieuwste opgave. Als je de cryptische omschrijvingen gevonden hebt, dan vind je met de eerste letters een natuurelement.

Als je hulp nodig hebt, kan je op pag.13 onderaan alvast enkele hulpletters vinden die je vakjes met de cijfers kan plaats.

De volledige oplossing staat op pag. 31, maar niet te snel gaan kijken... Veel succes!

Nog meer speelplezier? www.cryptochris.be

- A. de koning van de duisternis
- B. houterige heelkundige
- C. verzameldier
- D. Mechelse koekoek, njamnjam!
- E. voordracht over De Roos
- F. treitertapuit, kwelkaketo, plaagpapegaaï
- G. smoes van een zwerm nestverlaters
- H. De Schorre, Rivierenhof, Averegten op het wvw
- I. belangenvereniging voor fauna
- J. Boer zkt Vrouw (tv)
- K. snoeksloerie, makreelmadam, forelfeeks
- L. poezengevangenis
- M. troep van clochards
- N. rebelse haan

Leys IJzerwerken is uw partner voor kwalitatieve metaalbewerking: deuren, ramen, oranjeriën, trappen, poorten, hekwerken, kleinschalige constructie-elementen en allerhande exclusief maatwerk in staal en andere metalen zoals RVS, aluminium, cortenstaal.

We staan garant voor een planmatige werkvoorbereiding, service van de bovenste plank en werken uitsluitend met degelijke materialen om een correct geassembleerd eindproduct te leveren.

We schakelen graag onze expertise in om u advies te verlenen bij de ontwikkeling van uw project.

Leys IJzerwerken staat voor: vakmanschap, meer dan 20 jaar ervaring en betrouwbaarheid.

Veilingstraat 25 – 2320 Hoogstraten

Tel/fax +32 3 336 88 77 | GSM ED +32 497 68 09 74

www.leysijzerwerken.be | info@leysijzerwerken.be

Enkel op afspraak

**GEBROEDERS
GEENS**

POWERFULL INNOVATIONS

ROLLMOPS & KNIKMOPS

*Compacte, multifunctionele transport-
machines en knikladers volledig gemaakt
in Hoogstraten.*

Gebroeders Geens nv
Hinnenboomstraat 5
2320 Hoogstraten

www.knikmops.be

Natuurbeheerplannen

Feiten en fabels - desinformatie zorgt voor onrust

Het Agentschap Natuur & Bos publiceerde begin maart een artikel over de actualiteit rond een aantal lokale natuurbeheerplannen. Wij nemen hier dat artikel van ANB over om ook onze lezers te informeren.

In ronkende titels en verklaringen lijkt een natuurbeheerplan een 'stiekeme,' bewust onduidelijk en laat gecommuniceerde 'oorlogsverklaring' die 'zonder overleg' net voor de deadline bekendgemaakt wordt. En inhoudelijk stellen vertegenwoordigers van belangenorganisaties en lokale mandatarissen het globaal kader binnen een natuurbeheerplan voor als een onafwendbare aankoopintentie van landbouw- of andere gronden die elke toekomstige activiteit hypothekeert. Dit beeld is fout en het resultaat van onvolledige en onjuiste informatie die gretig circuleert en actief gedeeld wordt.

Natuurbeheerplannen als instrument

Natuurbeheerplannen zijn geen nieuw instrument. Sinds 2017 werden 440 natuurbeheerplannen ingediend en goedgekeurd. En voor elk van die natuurbeheerplannen passen de indieners en het Agentschap voor Natuur en Bos het wettelijk kader toe. Dat gebeurt voor de opmaak van die plannen, voor de bekendmaking, voor de consultatie, voor de adviesvragen, ... en uiteraard ook voor de uitvoering ervan. Bijvoorbeeld voor de aankondiging bepaalt dat wettelijk kader dat de aankondiging van een ontwerp van natuurbeheerplan op één van de volgende manieren moet gebeuren: publicatie in minstens één regionale krant, via de gemeentelijke informatiekanalen of duidelijk zichtbare aanplakking langs de toegangsweg of -wegen van het terrein.

Naast deze wettelijke verplichting wordt sinds 2020 door het Agentschap voor Natuur en Bos op zijn website ook een up-to-date overzicht gegeven van alle ontwerp-natuurbeheerplannen waarvoor de publieke consultatie loopt. Alle documenten kunnen daar ook worden geraadpleegd. En eerder werd al beslist om de wetgeving te wijzigen en de aankondi-

ging van nieuwe natuurbeheerplannen via elk van die kanalen aan te kondigen. Dat is uiteraard geen massacommunicatie. Maar je kan zo'n natuurbeheerplan vergelijken met de vergunning die een burger aan zijn woning aanplakt om zijn burens op de hoogte te brengen van zijn bouw- of verbouwplannen.

Natuurbeheerplannen in het vizier

In de voorbije 6 jaar is er noch bij lokale besturen, noch bij vertegenwoordigers van de landbouwsector, noch bij 'onze burens' in die gebieden bijzonder veel aandacht geschonken aan deze natuurbeheerplannen. Maar de voorbije weken is dat plots veranderd en nemen verschillende organisaties en ook lokale mandatarissen een aantal natuurbeheerplannen waarvoor momenteel het openbaar onderzoek loopt, in het vizier. Elk van die plannen werd tijdig en juist aangekondigd en steeds werden ook de betrokken gemeenten waar nodig tijdig om advies gevraagd.

Dat deze verhoogde aandacht nu vragen oproept bij landbouwers en lokale besturen begrijpen we. En vragen stellen mag en is zelfs goed om kennis over de plannen en de impact ervan te verhogen. We beantwoorden die vragen ook graag. Daarom hebben we zowel in Brugge en Hasselt vertegenwoordigers van de land- en tuinbouwsector ontvangen en ruim de tijd genomen om correcte informatie te delen.

Desinformatie wakkert onrust onnodig aan

Helaas stelt Natuur en Bos vast dat verschillende partijen onvolledige informatie blijven verspreiden. Met name over het zogenaamd globaal kader in natuurbeheerplannen. In een natuurbeheerplan is er een duidelijk onderscheid tussen de effectief deelnemende percelen en percelen die vallen binnen het globaal kader. Dit globaal kader kan inderdaad ruimer afgebakend worden dan de deelnemende percelen. Binnen het globale kader wordt een beheervisie beschreven waar je op lange termijn (50-100 jaar) naar toe wil met het gebied.

De beheermaatregelen in het natuurbeheerplan gelden enkel voor de effectief deelnemende percelen, die al in eigendom of beheer van de indiener van het beheerplan zijn. Alle bestaande rechten op gronden in eigendom of verpacht aan landbouwers blijven in dit ruimer globaal kader behouden. De visie in het globaal kader vormt dus geen bedreiging voor de huidige en toekomstige activiteiten. Die visie kan wel gezien worden als een uitnodiging aan private eigenaars, lokale besturen, maar uiteraard ook land- en tuinbouwers om samen te werken aan meer en betere natuur in het gebied. Zij kunnen op hun eigen gronden zelf het beheer opnemen. Het natuurbeheerplan met de visie uit het globaal kader, maakt het eigenaars eenvoudiger om een eigen beheerplan op te stellen en zo ook subsidies te krijgen voor het beheer. In Borgloon doet Boerennatuur Vlaanderen dat al in samenwerking met Natuurpunt voor het natuurgebied Waerdeveld. In Berlare werd dan weer een gezamenlijk natuurbeheerplan

foto : Wim Verschraegen

opgemaakt met het Natuur en Bos, vzw Durme, de provincie Oost-Vlaanderen en de gemeente Berlare.

Deze info deelden we in Brugge en in Hasselt, aan media en aan partners rond de tafel. Deze info geven we ook in de verwerking van de intussen duizenden mails en brieven die we ontvingen. Die info zullen we blijven delen en staat ook steeds met nog veel meer achtergrond op onze site: <https://natuurenbos.vlaanderen.be/natuurbeheerplannen>

Het Agentschap voor Natuur en Bos hoopt dat alle verantwoordelijken in deze dossiers hun rol opnemen om correcte informatie mee te verspreiden. Aan lokale land- en tuinbouwers, aan andere eigenaars, aan de eigen bevolking, maar ook aan media die het publiek objectief willen informeren.

Wist je dat?

Natuur.ambassadeur

Natuurpunt vindt het belangrijk om haar gebieden open te stellen voor bezoekers. Door de uitdaging om hierbij de draagkracht van de gebieden niet te overschrijden en de bezoekers een goeie ervaring te kunnen aanbieden, werd het statuut van Natuur.Ambassadeurs ontwikkeld.

Zij fungeren op vrijwillige basis als gastheer of gastvrouw in een natuurgebied en spreken daarbij proactief bezoekers aan om te peilen naar hun ervaringen in het gebied. Daarnaast vervullen ze ook een rol binnen handhaving. In hun gebied spreken ze - indien nodig - bezoekers aan op ongewenst gedrag en proberen duidelijk te kaderen waarom dit gedrag niet kan in een natuurgebied.

Als Natuur.Ambassadeur ben je goed op de hoogte van de beheerwerken en kan je dit vertalen naar de bezoekers van het gebied. Je communiceert ook naar de lokale afdeling.

We zoeken iemand die uiteraard geregeld in onze gebieden rondwandelt en een speurend oog heeft voor bijv. loslopende honden, zwerfvuil, een gevaarlijke situatie na een storm (omgevallen bomen, runderen die ontsnapt zijn,...)

Ben jij iemand die zich hier voor wil inzetten? Heb je goesting om je extra in te zetten voor ons natuurgebied? Dan ben jij de aangewezen persoon om deze rol op te nemen!

Meld je bij secretaris@natuurpuntmarkvallei.be en bekom extra info!

Maak van zaterdag een super-zaterdag

Twee tot zes keer per jaar zou je van jouw zaterdag een super zaterdag kunnen maken. Samen met vrienden, familie, burens of collega's enkele uurtjes samen doorbrengen en tegelijkertijd een belangrijk goed doel steunen... de max toch?

Natuurpunt Markvallei is op zoek naar groepen die zich willen engageren om een aantal keren per jaar op zaterdag het bezoekerscentrum van de Vallei van het Merkske (De Klapekster) open te houden.

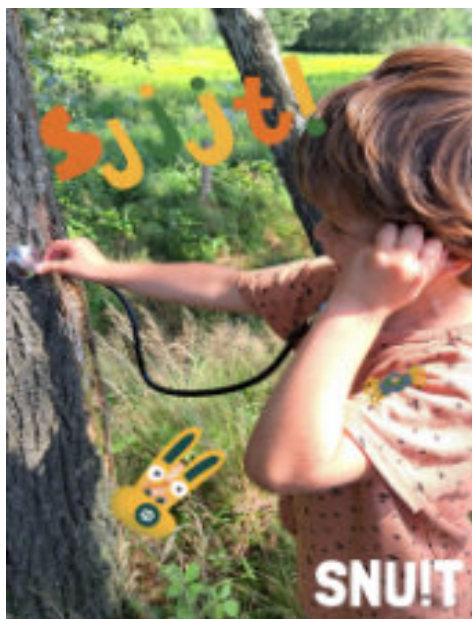
De bezoekers van Wortel Kolonie stappen graag binnen voor een toiletbezoek, een drankje of zijn op zoek naar informatie. Zalig toch om die mensen verder te kunnen helpen en tegelijkertijd de gelegenheid te hebben om bij te praten met je kennissen. Het is immers een goede aanleiding om samen te komen en mekaar meer te zien. Natuurpunt Markvallei is je ook dankbaar. Vrijwilligers bieden zich voldoende aan, alleen blijkt zaterdag niet de populairste dag. Vandaar deze oproep.

Zie je het zitten? Heb je nog vragen? Neem gerust contact op met Stef Kustermans of Katrien Knaeps. (03 383 02 08 - bc.valleivanhetmerkske@natuurpunt.be) We ontvangen je met open armen.

SNUIT - beleefzak

Nieuw natuur-avontuur

De Snuit-wandeling is een natuuravontuur voor kinderen vol vlindervertief, konijnenvol, vossenvermaak en vogelvreugde!

Wandelen in de natuur is altijd een belevenis. Met een **Snuit-beleefzak vol opdrachten** en Snuit-tips van Natuurpunt Markvallei wordt de ontdekking van de Kolonie nog leuker, spannender en grappiger. Is een opdracht te moeilijk? Dan staan er regelmatig tips voor de kleintjes of kan je zelf een variatie verzinnen die wel lukt voor iedereen.

De **Snuit-beleefzak** kan je ontlend in bezoekerscentrum Vallei van het Merkske, De Klapekster, voor € 5.

De buidel vol verrassingen is geschikt voor gezinnen of groepen. Bij een groter gezelschap ontleen je best enkele Snuit-zakken meer. Dit kan allemaal vrijblijvend tijdens de openingsuren van het bezoekerscentrum.

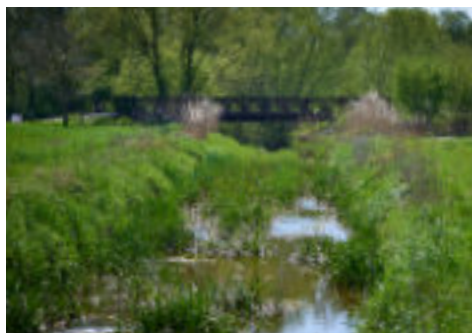
Als je echt zeker wil zijn van een beleefzak stuur je best een mail naar bc.valleivanhetmerkske@natuurpunt.be.

Achteraf kan je natuurlijk met heel het gezelschap genieten van een welverdiend drankje in ons natuur.café De Klapekster.

Tussen Glas en Gras

Zondag 01 september 2024

Het Marum is ontdekken!

Op zondag 1 september bewandelen we de historische wegen doorheen het Marum. De 3 musketiers, Geert, Kris en Dominique, nieuwe natuurgidsen bij Natuurpunt, wijzen je graag de weg op Loenhout, naar Antwerpen of Achterbrug. Doorheen een verscheidenheid van biotopen vertellen deze gidsen graag wat het Marum speciaal maakt en waarom het heideblauwtje en de gagel hier voorkomen. Met enig geluk spotten we een raaf of een zonnende adder en weet je waar de Weerijns voor staat. Een wandeling van 4 km, waarop Natuurpunt Markvallei - Natuurpunt Antwerpen Noord ontmoet, of zoals de Mark en de Weerijns in elkaar overgaan in de Singels rond Breda. Het Marum is ontdekken!

Dit is een organisatie van Natuurpunt Markvallei en Natuurpunt Antwerpen Noord. De wandeling vertrekt aan de parking infobord Marum, hoek Vloekensstraat – Schietveldweg, Wuustwezel. Er zijn maar een beperkt aantal parkeerplaatsen, en daarom organiseren we ook de mogelijkheid om in groep naar daar te fietsen.

Praktisch :

- 13.00 – vertrek met de fiets Kerk Hoogstraten (10 km)
- 13.45 – café Zwaluw – Tienpondstraat (achterzijde) – Loenhout
- 14.00 – vertrek café Zwaluw naar Vloekensstraat – Schietveldweg (4 km)
- 14.30 – start wandeling met gidsen Geert, Kris en Dominique, afstand 4 km
- 17.00 – einde wandeling
- 17.30 - café Zwaluw – Tienpondstraat (achterzijde) – Loenhout - einde

Er zijn geen honden, ook niet aanglijnd toegelaten in het Marum.

Meer info: organisatie Natuurpunt Markvallei, Dominique Van Huffel, 0478 391 327

Van cultuur- naar natuurhistorie

Harous passage door Wortel 1890

Tekst: Johan Coertjens

In dit artikel neemt Johan ons mee op een excursie in de kempen in het jaar 1890. Het gaat hier om een vrije vertaling en korte samenvatting van de oorspronkelijke Franse tekst waarin hij beschrijving van hoe de reiziger het dorp Wortel in 1890 aantrof (=cultuurhistorie). Dit als inleiding tot een aan natuur gelinkte artikelenreeks (=natuurhistorie). In het cursief tussen haakjes staan de eigen interpretaties en afdwalingen van Johan. Wat voorafging (deel 1) : A. Harou wandelt door de Kempen en belandt vermoeid (denk ik) te Wortel in de herberg "In den Lindenboom".

Deel 2 :In den Lindenboom

Had hij zijn reis 13 jaar later gemaakt, dan was hij wellicht niet zo vermoeid aangekomen. Hij had dan het trammetje in Merxplas kunnen nemen en vlak voor de deur van "In den Lindenboom" kunnen afstappen. In 1903 werd immers de tramlijn Hoogstraten – Turnhout in gebruik genomen. Het was een enkelvoudige tramlijn. Dat betekende dat in beide richtingen over hetzelfde spoor werd gereden. Om ongevallen te vermijden, werd op sommige plaatsen over een korte afstand een dubbel spoor aangelegd waar de trams elkaar konden passeren. In Wortel was hiervoor plaats voorzien tussen de Sint-Jansstraat (voorheen Kerkstraat) en wat nu officieel de Kleine Plaats heet. De huizen op deze locatie staan hierdoor dan ook een stukje verder van de baan af. Noemt men deze plaats in de volksmond nog steeds "de Wissel"?

Op bovenstaande foto zien we het trammetje de herberg "In den Lindenboom" (uiterst links) naderen vanuit Hoogstraten. De fotograaf heeft waarschijnlijk nog gauw enkele mensen opgetrommeld om te figureren. De foto is waarschijnlijk ca. 1910 genomen. Voor de herberg is de "arrêt du tram" aangegeven met als haltenaam "Wortel village". In een historische schets, verschenen in de Hoogstraatse Maand jaargang 21 van juni 2005, die het tram- en busvervoer in Hoogstraten, beschrijft lezen we onder andere dat de tramconducateur bij iedere halte afstapte, naar binnen ging in de herberg en riep : "Uitdrinken en instappen". Veel kans dat hij er zelf ook nog gauw ene pakte, want volgens hetzelfde artikel stonden de conducteurs ook bekend als grotere drinkers dan de machinisten en menige conducateur ging wel eens over de schreef.

Voor de tramlijn in gebruik werd genomen was er een regelmatige postkoets actief voor personen, post, pakjes, Andere, grotere goederen werden door voermannen (voorlopers van de transportbedrijven) vervoerd.

A.M. Perk reist in 1884 met deze postkoets van Hoogstraten naar Turnhout en meldt ons volgende anekdote in zijn “wandelingen door de Provincie Antwerpen” :

“Van Hoogstraten begaf ik mij naar Turnhout met den postwagen . De rit duurde twee en een half uur. Men zou hem kunnen bekorten. ' t Is waar , de weg rijst hier en daar , naar gelang der golvingen van de heide. Maar de conducteur-voerman haast zich volstrekt niet. Hij heeft al den tijd , naar het schijnt. Geen enkele kroeg , en er zijn er heel wat, of hij legt er even aan. En overal staat de vrouw of dochter des huizes hem reeds te wachten met het glas bier of den borrel, dien hij jaar in , jaar uit , op hetzelfde uur met genot naar binnen slaat. Die heeren schijnen zeer dorstig. ' t Is zeker de lucht, die hun keel zoo droog maakt. Ditzelfde verschijnsel heb ik elders ook opgemerkt.”

WORTEL. — Het Inkomst der Gemeente

foto : fotoarchief Lode Verschueren

J.C. : Zijn deze conducteur-voermannen van den postwagen naadloos kunnen overspringen op den tram?

Uit de mond en de pen van Lode Verschueren kregen we heel wat wetenswaardigheden over de herberg. Een stukje van zijn familiegeschiedenis speelde zich immers in of in de nabijheid hiervan af.

Op het moment dat de heer Harou Wortel bezoekt is Louis Snels, door een huwelijk in de familie Bolckmans, eigenaar van de herberg geworden. Louis, overgrootvader van Lode, was een huidenvetter en hij had achter zijn huis iets verderop in het Dorp (nu Worteldorp 22) een leerlooierij. Bij Louis woonde zijn ongetrouwde broer Jef in. Deze was in de familie algemeen bekend als Jefoom en zoals je verderop in mijn verhaal zal zien was hij de inspiratiebron tot mijn opzoekingen, die dan weer geleid hebben tot deze anekdotische vertelling.

In den Lindenboom was buiten een sociale ontmoetingsplaats voor de plaatselijke bevolking (gilden, cafés spelen, gemeenteraden of after-gemeenteraden, ...) eveneens een stopplaats voor de postkoets en een welgekomen pauzeplaats voor de

zelfde locatie : begin januari 2024 -foto J.C.

voermannen die tussen Hoogstraten en Turnhout actief waren. Je kon er ook overnachten.

Lodes tante Louisa (geboren in de Lindenboom in 1913) vertelde : “In den Lindenboom was een afspanning voor voerlui waar paarden gestald werden en de voerman kon overnachten in de gastenkamer die alleen vanuit de herberg te bereiken was; na 1870 werd de herberg verhuurd door Louis Snels. Boven de toog achter glas stond een prachtige collectie opgezette vogels waarvoor de huurder een aparte verzekering moest afsluiten”.

Ten tijde van Harous verblijf in de Lindenboom was deze collectie al aanwezig in de herberg. Er wordt hem verteld dat al deze dieren in de buurt geschoten of gevangen zijn en hij geeft er ook een opsomming van in de Franse taal . In het volgende deel

10% korting

op alle wandelschoenen van Lowa en Regatta en op de wandelkousen van Bridgedale
op vertoon van uw lidkaart van natuurlandpunt.

FRAMANDI

Schoenen - Lederwaren

Vrijheid 71 & 83, Hoogstraten, 03 314 11 84

Fotoarchief Lode Verschuieren : Koninklijke handboogschutterij Eendracht 1927 voor de Lindenboom

een pauw, een toekan en een glazen stolp met kolibries.

Hoe is het afgelopen met de herberg?

Na Wereldoorlog I werd de Lindenboom door Clementine Snels verkocht aan Louis Schepers. Die verkocht het pand in de 50-er jaren aan de aannemer Mil Horsten. Tussen 1955 en 1960 verzamelden zijn zoon Frans Horsten samen met Wim Druyts en Luc De Backker allerlei antiek en landbouwalaam, dat ze van Wortelse mensen verkregen, en stelden dit elk weekend tentoon in de Lindenboom.

Midden de jaren zestig werd de boerderij-herberg afgebroken en bouwde architect Raf Horsten op het perceel zijn woning.

Fotoarchief Lode Verschuieren : De laatste jaren van In den Lindenboom

zal ik, om de sprong naar de natuurhistorie te maken, Harous opsomming van de aanwezige soorten geven.

Veel, zo niet alle, dieren werden opgezet door de reeds eerder genoemde Jefoom, die leefde van 1834 tot 1908. Dus ten tijde van Harous passage was Jef zeker nog actief als taxidermist. Wellicht is hij rond die periode ook begonnen met het opzetten van meer exotische dieren. Volgens de familieverhalen betrok hij die uit de zoölogie van Antwerpen, waar hij iemand gekend zou hebben. Er was inderdaad een connectie met Antwerpen. Louis Snels verkocht zijn geloid leer immers aan de Antwerpse ambachtslui en 3 van zijn dochters gingen bij de meer welgestelde families werken in 't stad. Zo vertelt Lode dat in de zestiger jaren van de 20ste eeuw bij hem thuis onder andere terecht kwamen : een grote meeuw,

De bouwlijn moest achteruit omdat men de bocht minder scherp zou gaan maken. Wat echter nooit gebeurd is. (zie vergelijkende foto's hierboven). De museumcollectie werd volgens Frans Horsten (in zijn mail aan Lode Verschuieren) overgemaakt aan de pastoor, die daarmee een publieke verkoop organiseerde ten voordele van de bouw van een nieuwe parochiezaal, ook noodkerk.

Heden ten dage (2024) woont op dit perceel het gezin van onze voorzitter-emeritus Drey Oomen.

In deel 3 zullen we gaan kijken wat er zoal in die vitrinekasten te zien was en hoe ik ertoe kwam om hier een artikelenreeks over te maken.

Hulp bij de cryptopuzzel nodig?

A8	B14	C19	D6	E23	F1	G21	H7	I2	J0	K11	L16	M5	N20	O15
P4	Q0	R10	S12	T18	U3	V22	W9	X0	Y13	Z17				

Oranjetipje, Halsche Beemden - Wim Verschraegen
Weidebeekjuffer, Merkske - Wim Verschraegen
Knobbelzwaan, St-Jozef Rijkevorsel - Els Bellens
Grote bonte specht, Wortel-Kolonie - Cois Sommen
Zwartkop, Merkske - Drej Oomen
Kleine Karekiet, Merkske - Drej Oomen
Hazen, Achteraard Minderhout - Wim Verschraegen
Schapen, Wortel Kolonie - Herman Mertens

De wolf

Vriend of vijand

Moeten we wennen aan de wolf of is hij tijdelijk in ons midden?

Wolf - Peter Symens

14 februari 2023 werd er een wolf gefilmd in Merksplas kolonie door arbeiders van de technische dienst van de gemeente Merksplas... Een wolf, echt? Amai, dan komen ze wel zeer dichtbij.

Even later weer een filmpje van een wolf die een hert versleurd langs de Mark... Dat werd toch beweerd, maar dit keer was het vals alarm. Hier komen geen edelherten voor en deze melding kon dus afgedaan worden als een hoax.

Onlangs fotografeerde een boer een wolf in Meersel-Dreef, hetzelfde dier werd kort daarna nog opgemerkt door twee andere getuigen. Weer wordt er melding gedaan bij **Welkom Wolf**. Volgens hen betrof dit inderdaad een wolf, al was het niet wolvin Emma die al een tijdje ergens in de buurt van Wuustwezel, Brecht en Kalmthout wordt opgemerkt en verblijft.

De wolf is terug!

Wolf - Peter Symens

Eeuwen geleden waren wolven normaal in Europa en de Lage Landen. Waar komen anders al die sprookjes over wolven, grootmoeders, geitjes, trojka's en meisjes met rode kapjes vandaan. De 'grote boze wolf' is een sociaal dier dat weliswaar bang is voor mensen. Deze intelligente hondachtige met een zeer groot uithoudingsvermogen heeft een slechte reputatie, wat leidde tot een daling van de aantallen in gans Europa. Door de vervolgingen werden ze halverwege

de 19de eeuw op vele plaatsen uitgeroeid.

Intussen beschermd door Europa, heeft de wolf vanuit Zuid- en Oost-Europa Frankrijk en Duitsland al heroverd en nu zijn ze volop bezig België en Nederland binnen te trekken. In 2011 werd de eerste wolf in België gezien in de uitgestrekte natuur rondom Gedinne. In 2018 vestigde zich een roedel in Noord-Limburg. Na meer dan een eeuw was de wolf terug in Vlaanderen. En nu dus ook in onze Noorderkempen.

Jager op groot en klein wild

Wolven voelen zich thuis in verschillende leefgebieden, mits voldoende groot (200 tot 400km²), rust en het nodige voedselaanbod.

Een wolf eet dagelijks 3 tot 4 kilo vlees, merg en ingewanden. Bij overvloed kunnen ze ook 10 kilo in één keer verorberen en vervolgens dagenlang zonder voedsel. In roedelverband jagen ze vooral op grotere hoefdieren, zoals elanden, edelherten, reeën en wilde zwijnen. Ook knaagdieren, haasachtigen, vogels, aas en afval staan op het menu. Een Pools-Duits onderzoek toonde aan dat reeën ongeveer de helft van het menu uitmaken, edelherten dertig procent en wilde zwijnen vijftien procent. Kleinere dieren beslaan slechts vijf procent.

Helper van biodiversiteit

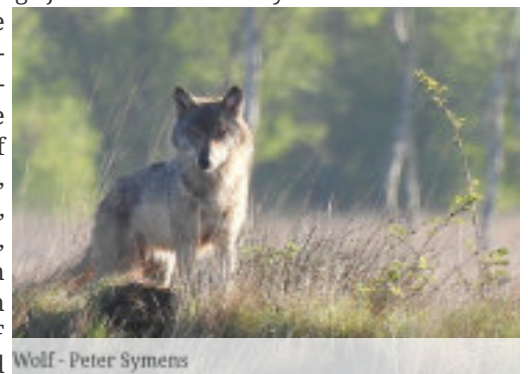
De terugkeer van de wolf toont aan dat het beter gaat met onze biodiversiteit. Wolven zijn toppredatoren en beïnvloeden andere dieren in hun leefgebied. Minder gezonde en zwakkere dieren vallen eerder ten prooi, waardoor de prooiën dus ook wildpopulatie in goede conditie blijft. Prooiën vormen voedsel voor aaseters. Raven, roeken, vossen, buizerds en zelfs dassen en zeearenden profiteren hiervan. Sinds de wolf terug is in Vlaanderen, zijn er weer broedende raven gespot, ook in onze contreien. Wolven spelen een sleutelrol in ecosystemen door de 'ecologie van de angst', waarbij grazende prooidieren gevaarlijke plekken mijden, zich schuilhouden in de luwte van de bossen, zich daar voeden en zo bosverjonging bevorderen.

Conflictpreventie

Waar wolven vroeger de mens schuwden, doorkruisen ze nu vaker de door mensen gedomineerde cultuurlandschappen op zoek naar een nieuw territorium. Ze profiteren intussen van wat wij mensen hen ongewild bieden. Niets makkelijker dan een kudde onbeschermd schapen of een makke pony als snelle hap.

Daarom moeten natuurlijke gebieden terug met elkaar verbonden worden om wolven vrij te laten bewegen zonder gevaar van en voor het verkeer, zonder dat ze zich te goed doen aan onze huisdieren.

De wolf leert ons dat de natuur zich niet laat begrenzen. Hij speelt een belangrijke rol in onze ecosystemen en biedt ons de kans om de natuur opnieuw te omarmen. Mocht je ooit een wolf tegenkomen, blijf rustig, houd afstand, en maak indien mogelijk een foto. Een WOLF gezien? Meld

Wolf - Peter Symens

dit bij wolf@inbo.be, wolven@landschapvzw.be of telefonisch op +32(0)495-32 53 30 (voorkeur).

Het WWF sensibiliseert de Belgische bevolking over de wolf en doet beleidsvoorstellen. Ze hebben in samenwerking met Natuurpunt en Natagora, het 'Wolf Fencing Team Belgium' opgericht. Het team vormt ook de schakel tussen veehouders en de Belgische overheid, zodat zij efficiënter kunnen communiceren over hun noden.

Het Wolf Fencing Team

Het Wolf Fencing Team Belgium bestaat uit vrijwilligers en helpt veehouders gratis met het wolfwerend maken van hun omheiningen. Dit gaat van een kennismakend en adviesverlenend terreinbezoek tot het helpen bij het wolfwerend maken van een afrastering. Bovendien helpen zij ook met het uit te voeren papierwerk, het opvragen van offertes en zelfs het aanvragen van subsidies.

Interview met Hanne van Zinvol Buiten uit Rijkevorsel:

Zinvol Buiten is een therapie-, leer-, speel- en zorgboerderij: een plaats waar men door middel van therapie met assistentie van paarden en andere dieren in alle rust kan werken aan bepaalde individuele doelstellingen die in samenspraak zijn opgesteld.

Hanne vertelt:

Wij werken op onze therapieboerderij met pony's in alle soorten en maten: minipony's, shetlanders, pony's en koudbloeden. Vooral de minipony's en oudere shetlanders zouden kwetsbaar kunnen zijn voor een wolf. Een minipony is nauwelijks groter dan een schaap, waardoor dit ook een potentiële prooi is voor een wolf.

Toen de wolf dichterbij kwam, kregen we schrik: onze pony's hebben een grote emotionele waarde, niet alleen voor ons, maar vooral ook voor onze cliënten die vaak al jaren hier komen en een hechte vertrouwensband hebben opgebouwd met de dieren tijdens hun therapeutisch proces.

Therapiepaarden leven op natuurlijke manier. Dat betekent dat ze in kuddeverband leven en 's nachts niet worden opgesloten in de stal; dan zou het paard niet meer echt paard zijn en kunnen ze hun werk als therapiepaard minder goed uitvoeren. We hebben even overwogen om onze paarden en pony's 's nachts op stal te zetten om hen op deze manier te beschermen, maar dat voelde absoluut niet goed. Bovendien waren we dan nog altijd niet zeker van de veiligheid van onze dieren.

Onze dieren zijn onze collega's, wij werken binnen de driehoeksrelatie therapeut – dier (co-therapeut) – cliënt. Onze die-

ren zijn niet zomaar vervangbaar, buiten de emotionele waarde en de band, gaat er ook jaren training aan vooraf voordat wij ze kunnen inzetten als therapiedier. Daarom willen wij hen extra beschermen en zijn we gaan nadenken over manieren om het risico te beperken. Maar hier zelf aan beginnen daar zagen we tegenop, dat zou zoveel werk betekenen, dat we dan bovendien tussendoor moesten doen, dat was te veel.

Op het nieuws had ik eens gehoord van Wolf Fencing Team en heb toen contact met hen opgenomen en een aanvraag ingediend voor hulp via hun website. Ik verwachtte een wachtlijst maar dat was niet het geval: we werden heel snel gecontacteerd.

Er kwam een adviseur naar ons toe die ons de hele procedure uitlegde en ook onze bestaande omheining bekeek om te zien wat er allemaal nodig was om deze wolfwerend te krijgen. Hij heeft een volledige materialenlijst voor ons gemaakt, de materialen hebben we zelf aangeschaft. Je kan kiezen of je zelf je omheining aanpast of je kan je laten bijstaan door vrijwilligers van WFT.

Wij kozen voor het laatste. Ze zijn twee dagen bezig geweest: 6 vrijwilligers en 2 adviseurs hebben ons geholpen bij het aanpassen van onze omheining.

Nadat het werk klaar was, is de adviseur teruggekomen om de administratie met ons te overlopen en ons uit te leggen hoe we de subsidieaanvraag moeten vervolledigen. Ook deed hij nog een check-up van de volledige omheining en gaf hij een aantal aandachtspunten mee. We krijgen normaal gezien ongeveer 90% van onze kosten terugbetaald. De hulp is echt fantastisch, ik begrijp niet dat niet meer dierenhouders hier gebruik van maken.

Het enige nadeel van de omheining is dat je het regelmatig moet controleren: je moet dagelijks checken of er voldoende stroom op staat en je moet zorgen dat er niet teveel grassen en bomen tegen de omheining groeien. Dus je moet wat vaker met de bosmaaier langs het hek.

Hanne zegt dat ze geen veranderende reactie merkt bij de dieren op de omheining. En zelf is zij gerustgesteld.

Geen enkele omheining is 100% wolfveilig, maar deze optie is de best mogelijke en geeft ons een grote geruststelling, ook nu de wolf weer dichtbij is gesignaleerd.

Zinvol Buiten
Bolk 21
2310 Rijkevorsel
<https://www.zinvolbuiten.be>

Tekst: Lydia Bottenburg

Algemene vergadering

Cocktail Special op de AV

Cursus Natuurgids

Foto-weekend in Voeren

De voorbije maanden in beeld

Maandagploeg heeft een bank gemaakt

Amfibieëntocht

Plantenwerkgroep in de Halsche Beemden

Brunch voor NP Expeditie

Actie voeren in Brussel

Testwandeling Erfgoed in De Rooy

Foto-weekend in Voeren

Vroege Vogelwandeling voor cursisten

wandelen, natuurbeheer, genieten,...

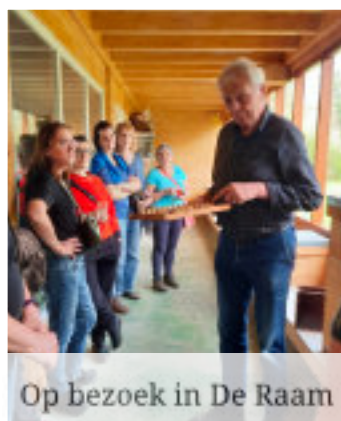
NP Weekend in de Ardennen

Wandeling Bolkse Beek

Pannenkoeken voor NP
Expeditie

Op bezoek in De Raam

OPROEP

Leuke foto's van activiteiten in onze afdeling mogen doorgestuurd worden naar verschraegen.wim@telenet.be.

Foto's verschijnen op zowel onze site als op de facebookpagina van Natuurpunt Markvallei. En misschien ook in deze overzichtsrubriek!

Bij Houtzagerij Van Erck krijgt de boom een nieuw leven als VLOERPLANK.

massief eiken kwaliteitsvloeren

verschillende breedtes en diktes

plaatsing door vakmensen mogelijk

voor doe-het-zelvers uitgebreide leginstructie

scherpe prijzen

rechtstreeks van zagerij naar particulier.

VANBAVELROMMENS
BANK EN VERZEKERINGEN

VERZEKERINGEN
KREDIETEN
SPAREN & BELEGGEN
VASTGOED – IMMO POINT VERHOEVEN

INFO@VANBAVELROMMENS.BE
WWW.VANBAVELROMMENS.BE
03 315 72 54
MEERDORP 21 – 2321 MEER

Weetjes over vogels

Deel 8: Huid, veren, nagels

Tekst: Jef Leestmans - gebaseerd op het artikel Vogelfysiologie van Geert Creylman en Jef Brandt

In deze reeks van artikelen gaat Jef ons meenemen in de wondere wereld van de vogels. Hij zal het wetenschappelijk artikel over vogelfysiologie hiervoor wat aanpassen naar een iets vlottere tekst zodat iedereen kan meegenieten en wat kennis kan opdoen. Vogels zijn overal te zien, maar dikwijls weten we er echt niet veel over zoals hoe zingen ze, hoe vliegen ze of dromen vogels, waarom vallen ze niet van een tak als ze slapen. In een paar afleveringen gaan we op deze vragen in. In dit laatste artikel gaan we dieper in op de veren en huid van de vogels. De foto's van vogels ter illustratie zijn van de hand van Jef Leestmans.

De huid is dun en soepel en bestaat uit drie lagen (opperhuid, lederhuid en onderhuid). De huid is grotendeels bedekt met de veren. Soms zijn er delen van de huid uitgegroeid of aangepast aan specifieke functies zoals zwemvliezen of zwemlobben op de poten en een kam of keelzak op de kop. De poten zijn meestal bedekt met schubben. De huid beschermt de vogel tegen schadelijke invloeden van buitenaf. Via de huid kan de vogel temperatuurverschillen, trillingen en luchtdruk voelen want op sommige delen van de tong, poten en snavel zijn gevoelige receptoren, voor warmte en druk, aanwezig.

Haren zijn geëvolueerd uit schubben van reptielen en hebben een isolerende functie. Uit die haren zijn de veren geëvolueerd. Veren hebben nog een betere isolerende functie dan lichaamsbeharing en resulteren in een veel groter oppervlak dan de gewone lichaamsbeharing. Fysisch zijn veren vrij weerstandig en beschermen ze, als schokbrekers, enigszins de beenderen.

Alle vogels hebben veren. Alhoewel we bij sommige vogels, die hun vliegvermogen verloren hebben (struisvogel, sommige kiwi's), een omgekeerde evolutie zien en sommige veren lijken dan weer meer op haren.

Er zijn 4 soorten veren, elk met een eigen functie: dons (isolatie), dekveren (stroomlijning), slagpennen (lift en stuwkracht) en staartpennen (lift en stabiliteit).

Veren bestaan uit keratine (= een eiwit dat ook in onze vingernagels voorkomt) en groeien synchroon door, ze hebben een holle schacht die aan de basis kaal is. Een veer groeit in een follikel (een soort haarzakje) waar een bloedader de nieuwe veer nodige voedingsstoffen geeft. Meestal zijn de veren binnen enkele weken volgroeid en eens een veer volgroeid is, stopt de bloedtoevoer en is ze groten-

deels levenloos maar blijft vastzitten aan de huid tot de volgende rui. Een groeiende veer uit trekken kan bloeding veroorzaken en is pijnlijk.

Kunnen vogels zweten?

Neen, net zoals honden, moeten ze de warmte regelen door met open bek snel te ademen en door te trillen met hun keelspieren daardoor verdampen ze lichaamsvocht en verliezen ze warmte.

De huid heeft geen echte klieren, wel is er soms beetje productie van vetachtige substantie. Enkel de stuitklier boven de staart produceert een vetachtige substantie (talg), o.m. nodig voor watervastheid bij vele watervogels, die secretie speelt ook een rol bij UV reflectie wat zou helpen voor seksherkenning. Niet alle vogels hebben een stuitklier, ze ontbreekt o.m. bij duiven, spechten, roofvogels....

Stuitklier: UV-B (in zonlicht) is cruciaal in de biosynthese van vit. D, dit gebeurt in de huid maar in vogels is de huid bedekt met veren. Om dit te verhelpen gebruiken vogels olie van de stuitklier, deze olie bevat een stof dat omgezet wordt naar vit. D door zonlicht. Sommige vogels (mannetjes van lepelaar en grote zaagbek) produceren in de broedtijd in de stuitklier een grote hoeveelheid gelig vet waarmee ze hun borst insmeren om indruk te maken op de wijfjes. Moedereenden produceren vlak voor het uitkippen een grote hoeveelheid vet in die stuitklier waarmee ze zichzelf insmeren en waardoor de kuikens ook meteen zijn ingevet.

Welke functie hebben veren of waarom hebben vogels veren i.p.v. haren?

Fysisch zijn veren vrij weerstandig en beschermen enigszins de beenderen. Ze zorgen voor voldoende isolatie als bescherming tegen koude maar ook tegen extreme zonneschijn, ook zijn ze geluidsisolierend (uilen), geven voldoende drijfver-

mogen bij watervogels, zetten aan tot pronkgedrag (visueel maar ook door geluid – watersnip en brilduiker) en bij spechten en boomkruipers geven de stijve staartveren extra steun.

Veerstructuur: op een veerschacht staan baarden daarop staan barbullen (ook veerstralen genoemd) en daarop haakjes, waardoor alles mooi aansluit. (bv. bij een vliegpen van een kraanvogels staan er op de schacht 650 baarden, met op elk daarvan 600 barbullen met elk 390 haakjes). Zangvogels hebben 1100 tot 4600 veren, zwanen zo'n 25000 veren. Vogels gaan regelmatig door hun veren met hun snavel om de baardjes weer vast te haken en meteen worden de veren ook ingevet.

Fig. 1: Structuur van een veer (schacht, baarden, barbullen, haakjes)

Sommige veren hebben ook een beschermende functie voor onderliggende veren: donkere veren, met veel melanine, beschermen bleke veren of veren met weinig of geen melanine, daarom zijn de tertials (Fig.7), die in rust de slagpennen bedekken, dikwijls donkerkleurig. De toppen van de handpennen, vleugelachterranden en staartbanden zijn dikwijls donker waardoor ze duurzamer zijn.

Door een speciaal spierstelsel in de huid kunnen de veren omhoog of omlaag geduwd worden. Warmtebehoud: door opzetten van veren is er warmtebehoud. Veren geven ook zeer goede isolatie in de winter, vogels kunnen dan ook baden zonder dat de huid nat wordt.

Donsveren hebben een pluizige baard die

Weetjes over vogels

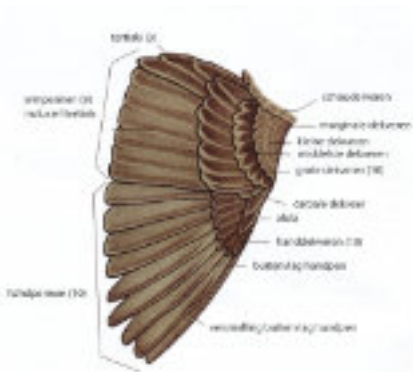

Fig.2: Vleugel van een zangvogel. De meeste zangvogels hebben 9 armpennen, de 3 tertials zijn de binnenste. Leeuweriken, wielewaal en kleine kraaiachtigen hebben 10 armpennen (w.o. 4 tertials)

(©Alderfer, J. & Dunn, J.L. 2007 National Geographic Birding Essentials, National Geographic Society, Washington)

zorgt voor isolatie en geven soms poederdons wanneer bij veren de baardjes tijdens de groei voortdurend afbreken en dan een soort bloemachtig poeder geven, bij sommige mensen veroorzaakt dit een allergische reactie, zoals de duivenmelkerslong. Meest isolerend zijn de donsveren van eidereend door hun 3D structuur, waarbij lucht als isolator dient, zijn ze ideaal als nestmateriaal. Bij roofvogels en reigers, die geen stuitklier hebben scheiden de veren een fijn wasachtig poeder af (een soort keratinevlokken), dit gebeurt niet bij alle soorten en soms is dit beperkt tot bepaalde plaatsen op het lichaam maar bij andere soorten dan weer over het hele lichaam.

Contourveren (slag-, broek- en staartpenen – hoewel niet alle auteurs slagpenen tot de contourveren rekenen) hebben stijvere baarden en zijn dakpansgewijs gerangschikt. De veren zijn meestal waterafstotend, maar bij de meeste watervogels worden ze nog eens extra ingeolied met een afscheiding van de stuitklier. Niet bij alle vogels echter zijn de contourveren waterafstotend, de veren van uilen zijn niet waterresistent, na regen moeten ze hun veren laten drogen.

De slagpenen (in vleugels en staart) zijn meestal asymmetrisch met extra grote vlaggen. Meestal is de rui van de vleugels symmetrisch zodat het vliegvermogen min of meer behouden blijft.

Vogels nemen baden ook om hun kapotte veren te herstellen: de veerschacht is gemaakt van keratine vezels met daartussen lagen van een sponsachtige matrix die wel water kan opnemen en daardoor opzwelt zoals een ballon, waardoor de gebogen keratinevezels terug recht gebogen worden. De vederschacht met de holle

ruimte kan door contact met water voor 80% zijn sterkte herstellen (Crane, 2018).

Bij de soorten met een stuitklier worden de veren regelmatig ingesmeerd, wat vrij intensief gebeurt bij de meeste watervogels. Bij zeevogels vormt de lucht tussen de veren een goede isolatie bij het duiken, die isolatie bevordert de drijfkracht maar maakt het lastig om te duiken en om onder water te blijven. Ofwel moeten ze dan zoals kleine duikeenden trappen om in de bovenste laag water te blijven ofwel moeten ze zo diep duiken dat de waterdruk de luchtballen uit de veren perst. De functie en het nut van de stuitklier is dan duidelijk maar bij de aalscholvers raken de veren wel doorweekt, wat hen helpt bij het duiken, want er blijft dan geen lucht tussen zitten en zo kunnen ze dieper duiken maar hebben ze minder drijfvermogen. Ze blijven echter wel beschermd tegen koude, hun huid wordt niet nat door de karakteristieke structuur van hun veren: in tegenstelling tot andere vogels heeft het buitenste deel van hun veren een zeer open structuur, daardoor wordt water goed opgenomen en wordt de lucht tussen de veren uitgedreven, wat hun duikvermogen helpt, maar het binnenste deel van de veren is veel dichter en weerstaat die waterpenetratie en daar blijft de lucht behouden wat hun lichaamstemperatuur vrij constant houdt. Ze moeten dan wel na het duiken de buitenste delen van hun veren laten drogen.

Waarom ruien vogels / waarom verliezen vogels hun veren?

Rui: dit is een noodzakelijk proces want veren verslijten, ze kunnen afbreken en verkleuren door de zon. Ze worden broos, ook onder invloed van ectoparasieten (= dit zijn parasieten die op het lichaam leven, endoparasieten leven in het lichaam). Ze verliezen hun stevigheid en ze zijn niet meer waterdicht en moeten vervangen worden, wat zeer veel energie vraagt terwijl de bijzonderste functies behouden moeten blijven. Vooral het ruien van de vleugelveren is uiterst cruciaal voor de meeste soorten. Bij de meeste zangvogels gebeurt dit van binnen naar buiten. Bij roofvogels begint de rui in het midden.

De rui is een cyclisch gebeuren dat dikwijls uit verschillende processen bestaat en verloopt bij de meeste vogels over de duur van een jaar. Bij een gezonde vogel gaat de rui steeds door, soms zelfs – zoals bij energie tekort - ten koste van het broeden. Meestal is er bij volwassen vogels een volledige rui naar het winterkleed (de basisrui) en een gedeeltelijke rui naar het

zomerkleed. Sommige soorten ondergaan 2x per jaar een volledige rui, andere vervangen twee of meer malen de handpenen (fitis, sterns...). IJseenden ruien zelfs drie maal per jaar. Bij sommige juveniele vogels (roodborst) is hun eerste verenkleed (het juveniele kleed) een camouflage ter bescherming en is door de snelle groei over het ganse lichaam niet erg duurzaam, kort daarna volgt er in hun eerste levensjaar een 2de rui.

Verschillende factoren kunnen de rui induceren of beïnvloeden: daglengte controleert bij vele soorten de timing en het verloop van de rui. Hormonaal is het vooral prolactine dat een invloed heeft. Dit hormoon wordt aangemaakt in de hersenen, namelijk in de voorkwab van de hypofyse bij vogels speelt het een belangrijke rol bij de broedzorg en het trekgedrag. Het verenkleed van mannetjes is het basis verenkleed, mannetjes hebben gelijke geslachtschromosomen en testosteron heeft geen invloed op het 'show plumage' van de mannetjes. Wijfjes hebben ongelijke geslachtschromosomen, en vrouwelijke hormonen beïnvloeden wel hun verenkleed, gesteriliseerde wijfjes krijgen een mannelijk verenkleed.

Rui kan voorkomen onder verschillende vormen, gedeeltelijk, volledig, één of verschillende malen per jaar afhankelijk van de verschillende species en hun activiteit zoals bij overwinterende of migrerende soorten. Eveneens kent de volgorde van de vervanging van veren grote verschillen.

Gedeeltelijke rui.

Afwisselend worden de donsveertjes samen met de dekveren verwisseld. Daarna is het de beurt aan de slagpenen en de staartveren. Vogels die veel zweven (zeevogels, roofvogels) moeten steeds voldoende draagkracht hebben en ruien traag en volgens een complex patroon.

Bij vele soorten zangvogels (spreeuw, huismus, kneu, vink) zit het zomerkleed verscholen onder het winterkleed: bij het begin van het voorjaar slijten of breken de randjes van het winterkleed af en wordt het zomerkleed zichtbaar. Op die wijze krijgen de vink en de spreeuw een zomerkleed zonder voorafgaande rui. De rui tijdens het einde van de zomer geeft een verenkleed dat bijna hetzelfde is zoals het zomerkleed, maar ieder veertje heeft een bruin of wit topje. Tijdens de winter slijten die topjes eraf wat een ander beeld geeft in de lente. Hun prachtkleed is dus in feite hun versleten kleed.

Bij spreeuwen slijten de witte gedeelten van de pluimen eerst af na de winter zodat de zwarte kleur domineert. Ook de strandlopers hebben na de winter een mengeling van winter- en zomerkleed met witte randen die afslijten en dan het mooie zomerkleed geven. Bij migrerende steltlopers is de winterrui onvolledig: arm- en handpennen ruïen later zodat ze de broedplaatsen kunnen bereiken (Gejl, 2016).

Volledige rui.

Alle Europese eenden, duikers, futen, kraanvogels en rallen ruïen al hun slagpennen tezelfdertijd, en kunnen dan gedurende een tot twee maanden niet vliegen. Mannelijke eenden krijgen dan een minder opvallend zogenaamd eclipskleed.

De ruiperiode gebeurt meestal na de broedtijd. Soms gebeurt er ook een vóór de broedtijd. Mannetjes kunnen voor de balts een speciaal vederpatroon ontwikkelen (kemmaan).

Hoe kleiner de vogel hoe sneller de ruiperiode is (2 tot 3 maanden). Bij grotere vogels duurt het soms 4 tot 6 maanden. Bij raven en arenden kan de rui zelfs meer dan een jaar duren. Slagpennen worden één voor één symmetrisch vervangen zodat het vliegvermogen min of meer behouden blijft. Staartrui is doorgaans asymmetrisch.

Veren: kleur: pigment & structuur: hoe komen veren aan hun kleuren?

Chemische kleuren of pigmentkleuren: (niet alleen in de veren, ook in snavel, huid – vooral in de naakte delen- en poten)

Melanines zijn de meest voorkomende pigmenten en bestaan uit 2 vormen met verschillende varianten. Het eumelanine zorgt voor de tinten zwart, grijs en donkerbruin (meest frequent zoals bij merels en vele kraaiachtigen). Het phaeomelanine geeft bruin, roodbruin en geel (bv. dons van kuikens). Melanines zorgen

voor achtergrond kleur (zwart, grijs, bruin) en komen voor in verschillende lagen en geven daardoor variabele kleurspectra die ook afhankelijk zijn van de veerstructuur. Kleuren kunnen een indicatie geven van de fysische toestand, bijvoorbeeld bij de huismus: hoe groter de zwarte keelvlak van de mannetjes, hoe groter de testes (duidt op veel en goed sperma, maar ook op veel vreemd gaan).

Carotenoiden: zorgen voor voorgrond kleuren (rode en oranje kleuren) ze kunnen niet zelf gesynthetiseerd worden maar worden uit de voeding gehaald. Er zijn er een 700-tal beschreven, 26 bij vogels en die geven een grote variatie in lichtabsorptie.

De rode kleur wordt bepaald door een bepaald gen dat een enzym aanmaakt dat in staat is om de gele kleurstoffen (carotenoiden) die de vogels uit zaden, bladeren en vruchten halen om te zetten in een rode kleurstof. Alle vogels hebben dit gen om het rode pigment aan te maken dat nodig is voor de kegeltjes in hun netvlies waarmee ze kleuren kunnen zien. Maar bij vele soorten is dit gen enkel actief in hun ogen. Sommige hebben ook een afwijkende versie van dit gen dat betrokken is bij de groei van huid en pluimen, bij die vogels is rood een belangrijk sekssignaal en de rode kleurstof behoort samen met twee verwanten tot een grotere groep die dienen om giftige stoffen onschadelijk te maken in de lever, bijgevolg hoe roder, de bek bijvoorbeeld, hoe flinker de vogel is en hoe beter hij in staat is om giftige stoffen te neutraliseren.

Andere pigmenten zorgen voor de kleur van de eischalen. Soms is er een combinatie van verschillende pigmenten, bvb geel + zwart kan olijfgroen geven.

Structuurkleuren ontstaan door de reflectie van het licht op de ultrastructurele kenmerken in de veer. Deze komen in verschillende lagen en in een 6-tal combinatietypes voor.

Niet-iriserende structuurkleuren worden gevormd door de verstrooiing van de kortere golven (van groen tot blauw) van het licht en kleuren dus groen en blauw, zoals het blauw in de vleugels van de Vlaamse gaai. Om vrouwtjes te imponeren draaien felgekleurde mannetjes van sommige soorten hun lichaam zodanig in het

zonlicht dat de reflecterende kleuren maximaal tot uiting komen.

O.m. paars en groen zijn zichtbaar dankzij een combinatie van structuur en pigment (bvb groene kleur kan voorkomen door niet iriserende verstrooiing van geel pigment, paars door verstrooiing van rood pigment).

Kraaien kunnen elkaar herkennen op basis van de kleur van hun veren. Voor ons lijken kraaien qua kleur erg op elkaar maar onder UV licht zijn hun pluimen zeer gedetailleerd, ook door de structuurkleuren zijn er grote individuele verschillen.

Cosmetische kleuren: de klieruitscheidingen van de stuitklier, waarmee sommige vogels hun veren insmeren, kan ook een kleureffect geven (gele borst tijdens de bronst bij mannetjes lepelaars en grote zaagbek). Vederpoeder bij vele vogels (duiven, zwaluwen, reigers, kraanvogels, papegaaien) zorgt voor een grotere reflectie van licht (minder absorptie) waardoor de veren lichter lijken. Opname van stof door de veren (stofbaden) kan o.m. bij loopvogels zorgen voor een donker verenkleed. Een roestige kleur kan veroorzaakt worden door aanwezigheid van ijzeroxide zoals bij de lammergier door het baden in modder.

Kleurafwijkingen: (Driesens & Van Grouw, 2016)

Sommige soorten hebben van nature een grotere variatie in hun kleurenpatroon (bv. de buizerd, cfr. de Franse benaming Buse variable). Afwijkingen zoals witte vleugelstrepen kunnen voorkomen bij jonge vogels die tijdens hun groei bepaalde voedingsgebreken hadden ('hongerstrepen' bij o.m. kraaien). Bij stedelijke vogels (merels, kraaien en zanglijsters) is er een relatie tussen dergelijke afwijkingen en het voedsel vastgesteld (junkfood i.p.v. natuurlijk voedsel zoals slakken, vruchten, wormen).

Er zijn 6 types van kleurafwijkingen beschreven die in de natuur voorkomen:

Melanisme: Melanisme kan zich uiten door een algemeen donkerder aspect of meer uitgebreide zwarte patronen. Komt voor o.m. bij grauwe kiekendief, pimpel en koolmees en kleine jagers.

Albinisme: volledige afwezigheid van beide melanines in alle delen van het lichaam, ook in de iris (door de afwezigheid van pigment in de iris bij albino's is het bloed zichtbaar en kleurt de iris rood) daardoor hebben albino vogels een zeer

Boerenzwaluw (Jef Leestmans)

BOERENZWALUW

ASB

STUDIEBUREAU BOUWKUNDE

Minderhoutdorp 4 - 2322 Minderhout
03 - 314 41 15
www.tuinmachinesstoffels.be

Uwadviseur voor kredieten
& verzekeringen zowel voor
particulieren als KMO's

bevoegde partner
van

Van Huffel Verzekeringen NV
Vrijheid 74
2320 Hoogstraten
03/314.46.10
vanhuffel@dvv.be
www.van-huffel.be

FSMA-14583 A

Doede gratis
check-up
online

Paul van Huffel

Carolinestraat 11
2322 Minderhout
Tel. : 0475/66.92.77 Paul
Email : info@love2heal.be

slecht zicht en een lage overlevingskans. Albino's kunnen wel rode en/of gele veren hebben door de carotenoiden in de voeding (cfr. - Chemische kleuren of pigmentkleuren)

Leucisme: ontstaat door een gehele of gedeeltelijke afwezigheid van melanine producerende cellen in de huid waardoor sommige veren wit zijn (of gekleurd door de caretinoiden). Een leucistisch patroon is steeds symmetrisch en sommige vogels kunnen zelfs helemaal wit zijn wat dan niet hetzelfde is als albinisme (o.m. de ogen - de iris - bevat pigmenten).

Bruine afwijking: komt meest voor en wordt veroorzaakt door een reductie van de kwaliteit van eumelanine, normale zwarte veren kunnen verbleken door het zonlicht en zijn dan bleek of bruin.

Ino: beide melanines zijn kwalitatief gereduceerd. Dit komt regelmatig voor, eumelanine geeft dan een bruine kleur, het phaeomelanoïne geeft weinig of geen kleur. Net zoals afwijking (4) komt dit alleen bij vrouwelijke vogels voor, want deze mutaties zijn recessief en gekoppeld aan genen op het geslachtschromosoom.

Progressieve vergrijzing: welbekend bij de mens en enkele andere zoogdieren en wordt veroorzaakt door geleidelijk verlies aan pigment, waardoor sommige veren geheel wit worden. Na elke rui neemt het aantal witte veren toe.

Zijn het steeds mannetjes die mooist gekleurd zijn?

Het seksueel dimorfisme (= bij sommige vogels vertonen de mannetjes een sterk verschillend verenkleed van de wijfjes) is genetisch bepaald en de hormonale invloed is eerder beperkt. Castratie of toediening van testosteron beïnvloeden de vedervorming niet bij mannetjes i.t.t. de zoogdieren.

Het zijn niet steeds de mannetjes die het mooist zijn uitgerust, bv. bij de franjepoten broeden de mannetjes en zijn de wijfjes levendiger gekleurd dan de mannetjes, ook bij vechtkwartels (Fam. Turnicidae) uit Australië, Africa en Azië is dit het geval.

In principe is er bij monogame vogels weinig verschil, qua verenkleed, tussen ♂♂ en ♀♀.

Maar ook bij sommige andere soorten zijn mannetjes en wijfjes bijna identiek zoals bij bergeenden waar de wijfjes in holen broeden en dus geen schutkleur hoeven terwijl bij 'open nest' broeders

Niet uitgekleurde flamingo's (Jef Leestmans)

wijfjes een betere schutkleur kunnen gebruiken. Pronkkleuren komen in principe enkel bij ♂♂ voor, niet altijd echter, zoals bij franjepoot en morinelplevier waar het de ♂♂ zijn die broeden.

Soms kunnen mannetjes een vrouwelijk kleed aannemen bijvoorbeeld bij ♂♂ kemphanen: sommige ♂♂ lijken dan op ♀♀ doordat een stuk van hun chromosoom 11 (met 100 genen) "omgekeerd" zit, in Nederland noemt men deze 'faren'. Ze zijn wel groter en hebben grotere testes dan normale kemphaan mannetjes, die 'honkmannen' genoemd worden. De 'travestiete' kemphanen kunnen dan door hun eerder vrouwelijk kleed, wanneer de andere mannetjes druk aan het pronken zijn, dan ongemerkt een wijfje pakken.

Vogels lijken al met al de meest esthetisch georiënteerde van alle dieren te zijn met uitzondering van de mens. - De meest verfijnde schoonheid dient als seksuele charme.

Schoonheid bij vogels is een evolutie waarvan de selectie gebeurt op basis van de voorkeur door de vrouwelijke vogels, zonder dat er noodzakelijk enig nut aan verbonden is.

Men noemt dit ook het handicap principe: opdat een signaal bij een vogel of ander dier effectief zou zijn (d.w.z. seksueel aantrekkelijk) moet het wat kosten, onder vorm van lichaamsenergie en de moeite om het in stand te houden, alleen dan kan een dier aantonen dat het in topvorm en een waardige partner is.

Een interessante hypothese over de evolutie van veren bij sommige dinosauriërs

stelt dat veren vermoedelijk geëvolueerd zijn uit haren ter isolatie van hun lichaam en vervolgens een zeer complexe evolutie zouden gevolgd hebben omdat de dinosauriërs van vogels ze seksueel aantrekkelijk vonden. Die structureel complexe veren zouden dan verder geëvolueerd zijn tot gespecialiseerde vormen die glijvluchten en ten slotte het vliegen mogelijk maakten.

Vrouwelijke vogels bepalen autonoom welke mannetjes door hen geschikt bevonden worden om zich voort te planten. Hun keuze wordt bepaald door de kleur van de veren, de zang, het pronkgedrag en bij sommige soorten, het priegel of de nestbouw. Aangezien ongeveer 97 % van de vogelsoorten geen penis meer hebben en vrouwtjes na de paring ongewenst sperma uit hun cloaca kunnen uitstoten, is de keuze door de wijfjes de bepalende factor voor het nakomelingschap. Uitzondering zijn gedwongen paringen, verkrachtingen, die voorkomen bij eendensoorten waar de mannetjes wel een penis hebben.

Wanneer de ♂♂ van vogelsoorten ziek of verzwakt zijn, wordt hun vederkleed veel fletser en krijgen ze geen aandacht van de ♀♀. Maar bij sommige soorten geldt dit ook voor de ♀♀, bv. om hun roze kleur te behouden moeten flamingo's carotenen opnemen in hun voedsel van schaaldieren, bij de eileg en het grootbrengen van de jongen kunnen de wijfjes niet voldoende carotenen opnemen en ontkleuren hun veren. Die 'witte' wijfjes gaan dan een tijdje niet meer deelnemen aan de voor die vogels karakteristieke dans-wandelingen als voor bereiding tot het paren.

VERSMISSEN

JANSSENS & PARTNERS

UW VERZEKERINGSMAKELAAR
UW BANKIER

GRAVIN ELISABETHLAAN 7, 2320 HOOGSTRATEN - TEL. 03 314 37 88 - WWW.VERSMISSENJANSSENS.BE

FSMA 019646 A-B

RPR 0427.924.606

Vrijheid 184
2320 Hoogstraten
info@optiektomdebruyne.be
03/314.69.37

TOM DE BRUYNE

OPTIEK

Leden natuurpunt:

10%
KORTING
op glazen*

10%
KORTING
op monturen*

10%
KORTING
op zonnebrillen*

*Zie voorwaarden in de winkel

Roodkapje

En de Grote Zwarte Wolvin

Met een zucht vulde Roodkapje voor de zoveelste keer haar picknickmand. Hoewel ze niets liever deed dan grootmoeder koekjes brengen, was ze het na jarenlang sprookjes maken grondig beu om telkens weer dezelfde plaat te moeten spelen. Uiteraard was het belangrijk om kinderen te leren dat ze moeten oppassen voor stropers in het bos! Maar tegelijk wist Roodkapje dat het bos zoveel meer te bieden heeft en dat de mythe van de Grote Boze Wolf geen recht deed aan wie de Wolf werkelijk voor haar was!

In plaats van het gangbare bospad te volgen, zette ze zich daarom met haar picknickmand neer onder een grote boom aan het water. “Benieuwd hoe lang het duurt vooraleer de Wolf door heeft dat ik vandaag afwijk van het script”, grinnikte ze! Ze deed haar rode schoenen uit en liet het groene gras heerlijk kriebelen aan haar kromme tenen. In de verte verstoorde een speedboot alle rust, maar die interesseerde Roodkapje niet. Het was onder het vrolijk getjirp van zwaluwen, dat haar gedachten afdwaalden naar een authentiek roeibootje dat dichterbij de oever op het ven dobberde. “Was ik maar Rapunzel”, droomde ze, “dan zat er in dat roeibootje ongetwijfeld een échte held die mij

uit mijn sprookjeskooi kwam redden!” Maar net voordat ze in zwijm viel door de details van haar eigen verzinsels, rolde er een voetbal uit het bos, gevolgd door de stem van haar trouwe bondgenoot. “Hoe zit het, Roodkapje?” grijnsde de Wolf. “Is het nog voor vandaag?”

“Bwa, heb je een minuutje, Wolf?” vroeg Roodkapje. “Ik ben het beu om altijd Roodkapje te moeten zijn en te doen alsof jij mij opeet!” “Nou, dank je”, lachte de Wolf, “blij dat je eindelijk zo ver bent! Ik begrijp ook niet waarom ik altijd de boeman moet zijn terwijl de échte stroper vrij spel krijgt!” riep de Wolf. “Ik weet het Wolf”, antwoordde Roodkapje, “jij zou mij nooit een vlieg kwaad doen, jij bent mijn allerbeste maatje! Dat hele sprookje is zo fake als het maar kan zijn! Maar hoe kunnen we de échte stropers een lesje leren als de wereld blijft vasthouden aan een verhaal dat de stropersclub zelf verzonnen heeft?”

De Wolf, die eigenlijk een Wolvin was, zette haar masker af en toonde haar ware zwarte vacht. Ze zei geen woord, maar legde haar zwarte warme poot op de witte klamme hand van Roodkapje. Ze grolde eens diep naar een omgevallen boom die in de verte in het water geteisterd lag tussen het afval van ongewenste bezoekers. Door de hoge golven van het speedbootje, vlogen de plastic zakken tot in haar takken! Vervolgens richtte de Wolvin een respectvolle blik op het authentieke roeibootje op het ven, waarin een man bleek te zitten die het afval uit het water verdreef.

“Niemand kan het échte verhaal van Roodkapje vertellen, behalve jij”, zei de Wolvin wijs tegen Roodkapje. “Ik kan er enkel voor zorgen dat stropers van jouw koekjes blijven.” En vooraleer ze in de wildernis verdween, draaide ze zich nog één keer stralend om in de zon: “Houd je goed, Roodkapje ... en het is niet vaarwel, maar tot ziens!”

Tekst en foto's: Marlies Van Beeck

Tentoonstelling Kleurrijk

De tentoonstelling “Vliegend” is nog te zien tot eind augustus, maar vanaf september 2024 zal er in het bezoekerscentrum een overzicht hangen van foto's met als thema “Kleurrijk” in het werkingsgebied van onze vereniging. Zoals altijd kan deze gratis bezocht worden tijdens de openingsuren van De Klapekster.

De deadline is 20 augustus, foto's te zenden naar wimverschraegen@hotmail.com

Lezingen

Inschrijven steeds via www.natuurpuntmarkvallei.be

Filmavond: Onder het maaiveld

Naast de wereld boven de grond bevolkt door planten, insecten en vogels, maar vooral door mensen, bevindt zich een tweede wereld: een ondergrondse gemeenschap van wortels, larven, wormen, schimmels, bacteriën, amoeben en geleedpotigen. Er zitten meer levende wezens in één theelepel gezonde grond dan er mensen op aarde zijn. De film vertelt het verhaal en de ontwikkeling van een groepje stedelingen die op een klein stukje grond, net buiten de grote stad, aan de slag gaan met het realiseren van een droom. Werkend in de tuin vangen ze slechts een glimp op van deze verborgen wereld. Zonder dat wemelende leven onder het maaiveld zou het bovengrondse leven zelfs helemaal niet bestaan. De film is een eye-opener voor natuurliefhebbers, hobbytuinders en landbouwers.

BC Vallei van het Merkske - De Klapekster // 19.30u // Leden €5, niet-leden €8

Emoties bij de klimaatopwarming – Jan Mertens

Klimaatopwarming laat ons niet koud. Van zodra het probleem ter sprake komt, worden we geconfronteerd met tal van emoties.

Jan Mertens, zoon van wijlen Staf Mertens, groeide op in Hoogstraten. Hij woont in Leuven, studeerde Germaanse Filologie en werkt als strategisch adviseur bij de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling. Hij is ondertussen bijna veertig jaar actief in de groene beweging. Hij is voorzitter van de denktank Oikos en lid van de redactie van het tijdschrift. Hij is verder onder meer columnist bij MO* en actief bij Waerbeke. Hij schreef het boek "Het doet ertoe. Over verdriet, hoop en verzet." Let op: de lezing start om 19.30u (deuren 19.00u).

BC Vallei van het Merkske - De Klapekster // 19.00u // Gratis

Fotowerkgroep

Foto-excursies

De foto-uitstappen zijn telkens bedoeld om de deelnemers de kans te bieden om van mekaar te leren. De leden van de fotowerkgroep zoeken in het natuurgebied naar mooie foto-objecten en proberen deze op een zo goed en zo mooi mogelijke manier in beeld te brengen. Uiteraard breng je best je fototoestel mee, maar deelnemen is in ieder geval gratis.

Smisselbergen

Lage Rooy // 7.00u // Gratis

Ravelse Bossen

Boshuis Ravels // 8.00u // Gratis

Foto-café: Jong leven

Tijdens de fotocafés ligt de focus niet alleen op de fotografie, maar ook op gezelligheid. Iedereen is welkom. Je brengt enkel door je zelf genomen foto's mee. Die worden, onder het nuttigen van een drankje, onder elkaar besproken. Op die manier leer je veel bij over sluitertijden, diafragmaopeningen, brandpuntafstanden, composities... Het thema is deze keer 'Jong leven'. Vijf foto's over dit thema en vijf andere natuurfoto's mogen worden doorgestuurd naar verschraegen.wim@telenet.be of meegebracht op een stick.

BC Vallei van het Merkske - De Klapekster // 20.00u // Gratis

Dag van de stilte www.destillekempen.be

Op zoek naar stilte in Den Rooy

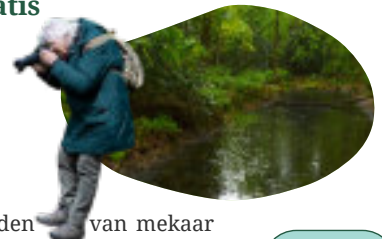
Ga op zoek naar de stilte in natuurgebied Den Rooy, onder begeleiding van stiltegids Yvonne Engelen. Tijdens de korte wandeling ontdek je een geborgen stukje bos, de Tempel van de Stilte, het ideale plekje om de stilte rondom je én in jezelf te ervaren. Deze wandeling heeft een maximumaantal van 15 deelnemers. Inschrijven via de website van Natuurpunt Markvallei.

Den Rooy // 9.30u // Gratis

Stilte in de Orthodoxe liturgie en Byzantijnse gezangen

De Roemeens-Orthodoxe Parochie van de Heilige Vaders Joachim en Anna werd opgericht in 2012. Vandaag kan je deelnemen aan het laatste deel van de Heilige Liturgie, met aansluitend een presentatie over de Roemeense Gemeenschap. Pastoor Gheorghe Macovei nodigt je uit om mee te genieten van Byzantijnse gezangen en om te ervaren hoe stilte een plaats heeft in de Orthodoxe liturgie.

Kerk Sint Jan -Baptist Wortel // 11.30u // Gratis

vr
04
okt

vr
18
okt

zo
25
aug

zo
20
okt

vr
20
sep

za
26
okt

zo
27
okt

Wandelingen

Kijk steeds op www.natuurpuntmarkvallei.be voor de actuele informatie.

zo

21
jul

Putteke zomer in Wortel-Kolonie

Putteke zomer betekent 'in het midden van de zomer'. Mooi toch, hoe ons dialect dat uitbeeldt?

Waarom merk je in het cultuurlandschap van Wortel-Kolonie dat het 'putteke zomer' is? Samen met natuurgids Yvonne ga je op zoek naar de kleine (en grote) details. Verrassend, of net niet. Maar altijd eerlijk en puur, die mooie natuur. Natuurlijk!

BC Vallei van het Merkske - De Klapekster // 10.00u // Gratis

zo

18
aug

Batmanekes en batvrouwjtjes in de kolonie

Op zondag 18 augustus organiseert Natuurpunt Markvallei een koloniewandeling. Natuurgids Drey Oomen focust op de aanwezigheid van de vleermuizen in het natuurgebied en de verschillende beheersmaatregelen die genomen worden om het leven van de vleermuizen in de kolonie zo aangenaam mogelijk te maken. Wat spoken die vleermuismannetjes en -vrouwjtjes allemaal uit? Wat zijn de bedreigingen? Hoe nuttig zijn die beestjes? Je komt het allemaal te weten. Rond 12 uur zijn we terug zodat er nog een drankje af kan.

BC Vallei van het Merkske - De Klapekster // 10.00u // Gratis

zo

01
sep

Tussen gras en glas: Het Marum, daarom!

Op zondag 1 september bewandelen we de historische wegen doorheen het Marum. De drie musketiers, Geert, Kris en Dominique, nieuwe natuurgidsen bij Natuurpunt, wijzen je graag de weg op Loenhout, naar Antwerpen of Achterbrug. Doorheen een verscheidenheid van biotopen vertellen deze gidsen graag wat het Marum speciaal maakt en waarom het heideblauwtje en de gagel hier voorkomen. Met enig geluk spotten we een raaf of een zonnende adder en weet je waar de Weerijns voor staat. Een wandeling van 4 km, waarop Natuurpunt Markvallei – Natuurpunt Antwerpen Noord ontmoet, of zoals de Mark en de Weerijns in elkaar overgaan in de Singels rond Breda. Het Marum is ontdekken!

13.00u vertrek met de fiets Kerk Hoogstraten (10 km)

13.45u café Zwaluw – Tienpondstraat (achterzijde) – Loenhout

14.00u vertrek café Zwaluw naar Vloeikensstraat – Schietveldweg (4 km)

14.30u start wandeling met gidsen Geert, Kris en Dominique, afstand 4 km

Voor zij die rechtstreeks met de fiets of met de auto komen, vertrek parking infobord Marum, einde Vloeikensstraat – Schietveldweg, Wuustwezel.

17.00u einde wandeling

17.30u café Zwaluw

za

14
sep

Trap en stap

Zaterdag 14 september organiseert Natuurpunt Markvallei de jaarlijkse "Trap en Stap". Kom mee genieten van de mooie natuur in de valleien van Mark en Merkske. Aan een gezapig tempo fietsen we door het landschap en houden we links en rechts halt voor een fris drankje, je eigen lunchpakket en natuurlijk zijn er de grappen en grollen. Op deze manier is het heel plezant om kennis te maken met de natuur in onze omgeving. We vertrekken om 9.00u aan De Klapekster om terug te zijn omstreeks 16.00u.

BC Vallei van het Merkske - De Klapekster // 9.00u // Gratis

zo

22
sep

Kleurenwandeling met natuur en erfgoed

In september is de koloniewandeling van Natuurpunt Markvallei een wandeling in de kleuren van de herfst. Voor de winterslaap verandert de natuur in de herfst in een mooi kleurenpalet. De historische gebouwen van Wortel-Kolonie vervolmaken dit sfeervolle plaatje. Bij nat weer zorg je voor aangepast schoeisel.

BC Vallei van het Merkske - De Klapekster // 10.00u // Gratis

zo

06
okt

Tussen gras en glas: Natuur binnen bebouwde kom

Wandelen in de bebouwde kom, op zoek naar fauna en flora: iedereen van harte welkom! Langs trage wegen blijven we steeds in het centrum van Hoogstraten. Benieuwd wat we zullen vinden? Natuurlijk, best heel boeiend, gids Marcel Verschueren kijkt er echt naar uit om met jullie op pad te gaan! We verzamelen om 13.45 uur bij Brasserie Knechtjeshuis, Vrijheid 183, 2320 Hoogstraten. Vertrek van de wandeling is om 14.00 uur. Na de wandeling kunnen we nog genieten van een drankje bij het Knechtjeshuis.

Brasserie Knechtjeshuis // 14.00u // Gratis

TWIJFEL JE TUSSEN ONLINE BELEGGEN OF NOG EVEN SPAREN VOOR EEN APPARTEMENT?

Twijfelen is normaal en het is ook goed.
Want twijfel zorgt voor verandering.
En zonder verandering is er geen vooruitgang.

Zet je twijfels om in daden met ING.

Meer info bij je ING-kantoor in Hoogstraten of in Beerse en op ing.be/doen

do your thing

De voorwaarden van toepassing op de diensten van ING (algemene en bijzondere voorwaarden, reglementen, essentiële informatie voor de spaarder, productfiches, tarieven en alle andere bijkomende informatie) zijn beschikbaar in de ING-kantoren, op www.ing.be of telefonisch op het nummer 02 464 60 04 • ING België NV • Bank/Kredietgever • Marnixlaan 24, B-1000 Brussel • RPR Brussel • BTW: BE 0403.200.393 • BIC: BBRUBEBB • IBAN: BE45 3109 1560 2789 • www.ing.be • Neem contact op met ons via ing.be/contact • Verzekeringsmakelaar ingeschreven bij de FSMA onder het nummer 0403.200.393 • Verantwoordelijke uitgever: Sali Salieski • Sint-Michielswarande 60, B-1000 Brussel • 2023. 721759

De Akster is dé natuurbelevingswinkel van het vogelrevalidatiecentrum Zundert.

Gelegen in het natuureducatiecentrum is het de plek waar u allerlei artikelen kunt kopen om de natuur dichterbij huis te halen.

De Akster is dé winkel voor de echte natuurlijkliefhebber. Niet alleen informatieve boeken en voor deskundig advies bent u bij ons aan het juiste adres. Ook hebben we leuke decoratieve cadeau artikelen om bijvoorbeeld de dieren in de tuin een handje te helpen. Daarnaast heeft het centrum een eigen werkplaats waar onze vrijwilligers diverse soorten nestkasten maken. We maken oa kasten voor de kleinere vogels als mezen, boomkruiper en roodborst, maar ook voor de bosuil, torenvalk, kerkuil of steenuil. Onze winkelmedewerkers kunnen u adviseren bij het maken van een keuze.

De opbrengsten van De Akster komen direct ten goede aan ons centrum.

De Akster, uw verrekijker-specialist

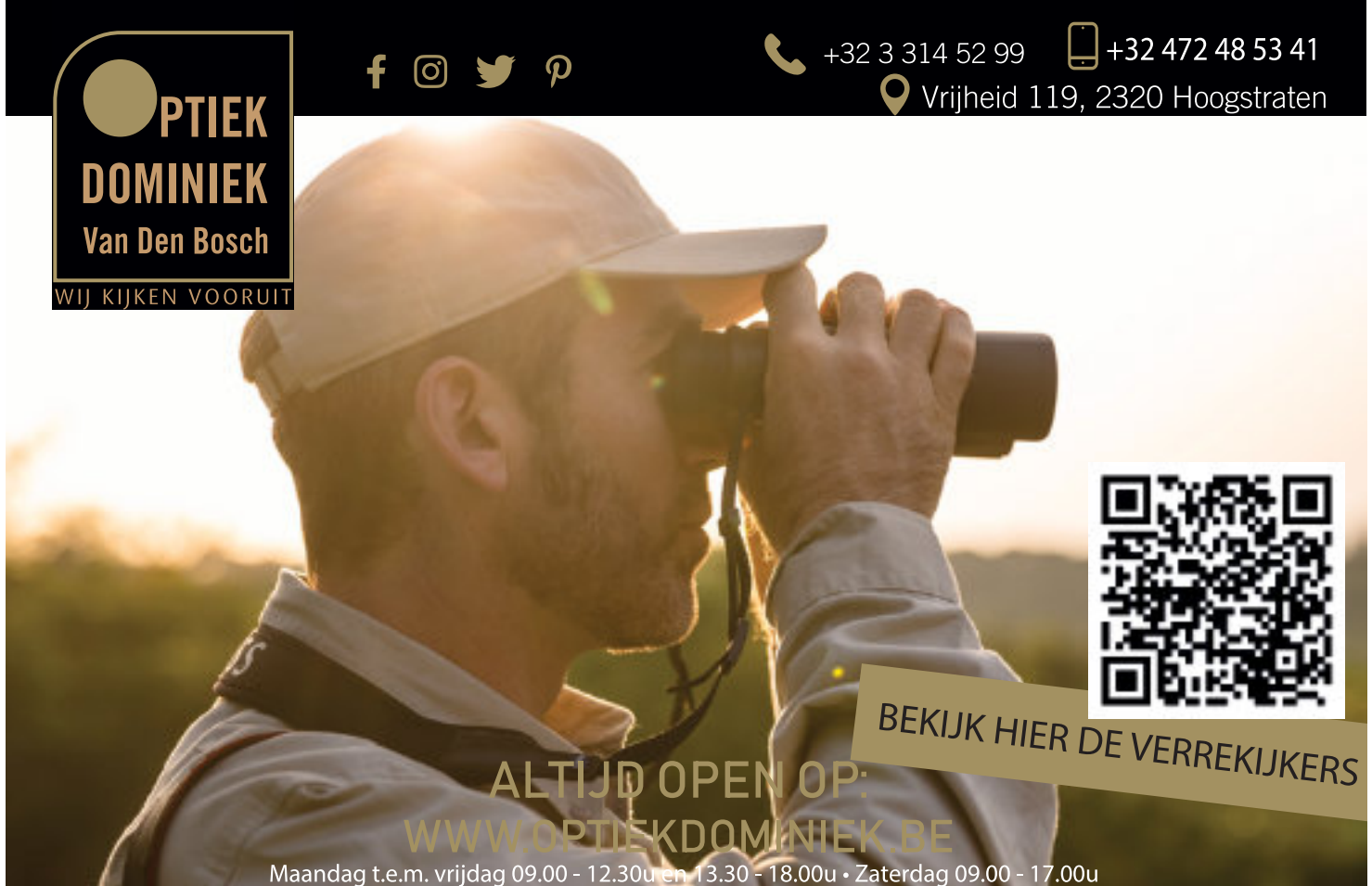
Overweegt u de aanschaf van een verrekijker en wilt u goed advies? Maak dan een afspraak met een van de verrekijker-specialisten van onze winkel. Zij adviseren u bij uw aankoop en bieden u verschillende opties zodat u goed kunt vergelijken. We verkopen merken als Swarovski Optik, Bynolyt, Bushnell en Vortex. Een afspraak kunt u maken via 076-5974165 of via deakster@vrczundert.nl.

AKTIE!

Breng dit Bieteutje mee en ontvang bij de aankoop van een nieuwe verrekijker de "Nieuwe Zakgids Vogels" van Peter Hayman of emmer wintervoer cadeau!

VRC Zundert - Luitertweg 36a - 4882TD Zundert - 076-5974165
www.vrczundert.nl - Volg ons op Facebook en Instagram

BEKIJK HIER DE VERREKIJKERS

ALTIJD OPEN OP:
WWW.OPTIEKDOMINIEK.BE

Maandag t.e.m. vrijdag 09.00 - 12.30u en 13.30 - 18.00u • Zaterdag 09.00 - 17.00u

Oplossing van de cryptopuzzel

Gratis

**ONLINE CURSUS
WILD SPOTTEN IN
ONZE NATUUR**

GOODPLANET

BIG JUMP

14/7

15u

SPRING MEE
VOOR SPRINGLEVENDE WATER

BIG JUMP

KLOKKENBERG - ULVENHOUT

Natuurpunt Markvallei doet ook dit jaar weer mee aan de Big Jump. Deze keer doen we dat in samenspraak met de Vereniging Markdal op Nederlands grondgebied. Het is de bedoeling om de Big Jump afwisselend in België en Nederland te organiseren in de Mark. Water en waterkwaliteit kennen immers geen grenzen. Vorig jaar sloegen we onze tenten op aan de Aschputten in Meer, dit jaar verplaatsen we ons naar de "Klokkenberg" in Ulvenhout. We maken de verplaatsing met de fiets (vanuit de kerk van Hoogstraten) of met kayaks (vanop de Belgisch-Nederlandse grens).

De Big Jump is een internationaal evenement waarbij jaarlijks duizenden burgers over heel Europa de sprong wagen voor proper water en aandacht vragen voor de waterkwaliteit in lokale waterlopen.

Proper water is van levensbelang voor natuur, mens en dier, maar de uitdagingen op het gebied van waterkwaliteit blijven bestaan. Ons grond- en oppervlaktewater is door verschillende factoren sterk vervuild en vaak van slechte kwaliteit.

Metingen in 2023 wezen uit dat slechts 1 van de 195 Vlaamse waterlopen in goede staat is, dat wil zeggen dat aan de verschillende voorwaarden van de Kaderrichtlijn Water wordt voldaan. Een bedroevend cijfer dus. In Wallonië verbeterde de toestand van de oppervlaktewaterlichamen langzaam maar zeker (van 36% in goede of zeer goede ecologische toestand in 2008 tot 44% tien jaar later).

In 2023 sprongen in België bijna 1.900 mensen op maar liefst 28 locaties in het water. Heel wat moedige en toegewijde zielen dus, want op dat moment passeerde er een storm over ons land. Dit jaar hopen we op een editie met nóg meer springers – en als het kan een straaltje zon.

Of we nu springen omdat proper water belangrijk is voor onze gezondheid, voor de biodiversiteit of voor ons welzijn ... Er zijn 1001 redenen om mee te springen. Natuurpunt Markvallei en Vereniging Markdal nodigen iedereen alvast uit om mee te doen.

Check www.natuurpuntmarkvallei.be voor de laatste details.

Natuurpunt
Markvallei

Markdal
duurzaam & vitaal

